

Na Usu-usu Ana Pol Tanaraaui Noni Hinihini Na'i Efesas

Gere Mamaani 'Iniai Bukani

'E taha na 'o ha'angonia 'inia God na'i 'oha na'o ha'arahesi 'a'auhiraau haru sae? Tara'i 'oha 'a kakui ahugaau 'ini'i taha nagai 'unu'i. Gau o'ani moi, “God, 'oi awa beiraau ma 'oi 'a'auhiraau.” Na'i Buka Efesas 'ia Pol 'a ha'ata'inia tanagaau i herehere goro 'anai ha'arahesi.

I mareho na 'ia Pol 'a 'irisia naasi, do 'iraau noni nai heisoi rai taguma'iniraau hairiu. Ma 'irisia dorai aidangisiai taha narai haua 'anai ha'a-wa'ewa'ea God. 'Iia 'a 'adoma'i ororiu di'u ro'u 'iniai hagu hagu hairiu narau haua i sae ha'iwai. Ma 'idi nara 'isi gasi mareho na ha'arahesi wetewete 'ini'i.

'Ia Pol 'a 'irara'i ororiu nara haa'i ha'arahesi agaa'i. 'A 'iraraa do 'ia Saetan miraau adaro, ra'i mareho ha'a-momori. Na'i ha'arahesi, gau matai ha'aheho'i maeronga 'isi nara hei'oi beigaau. 'Ia Pol 'a usu'i dio tanagiai ha'ataura'i nagai haa 'anai hei'oisi.

Na'i 'oha na 'oi 'oha'iniai Buka Efesas 'oi wai'ado'ado suriai ororiu na haua i ha'arahesi. Ma 'oi 'ome'ome 'ini'i taha na'o matai ha'arahesi 'ada'i 'anai 'a'auhiraau nei na'i ruruha amua ma'ua na'i 'omaa amua.

¹ Tana'amoui noni ana'ia God na'i Efesas namou hagu beia Jisas Kraest mamou mangudi 'anai suria. 'Inaua Pol na'ia God na sigihiau

'anai Ha'ataari, nau hauai usu-usuni 'anai usu-usu garihi'amou wou. ² 'Au ha'arahesi mia Godi Amaga, mana Araha aga, 'ia Jisas Kraest, 'ai ha'agorohi'amou maai ha'a-awahi'amou goro.

Na Mwani Mareho Goro

Ra Boi Baania Kraest

³ Gai ha'atee ha'agorohia Godi Amana Araha aga Jisas Kraest, 'ini'i mwani bane ni aro na wate'i mai tanagiai nei gau hagu beia Jisas Kraest. ⁴ Mau mai 'oha God ai'a haua mau i marewana, 'iia 'a bwane sigihigaau dogai ha'i noni ana'i 'iniai hagu agaau beia Jisas Kraest. 'A haua o'asi do 'igaau gai odo-odo na'i maana mana ta'aa 'a bwa'i awa beigia.

⁵ Mei 'ini heita'ahi ana tanagia, 'iia 'a 'adoma'i nunuga 'inia do'igaau gai ha'i garena, 'iniai mae ana Jisas Kraest tanagia. Naasi huunai hei'irisina mana 'adoma'ina God. ⁶ Gau magau ha'aasaa God 'iniai goro ana 'inigia. 'A watea dadara'a tanagia i Garena na ta'ahia ororiu.

⁷⁻⁸ 'Ia Kraest 'a watea haaria 'anai mae 'inigia. Mana 'abuna na ahe 'a ruhasigia baaniai ora-ora'a. Ha'amomori, na 'inoga hako 'a 'adoma'i nugasi'i. 'Ia God 'a goro 'inigia suriai 'adoma'ina na goro ma madoma. ⁹ 'Ia God 'a suriai hei'irisina ma ha'ata'inia tanagiai 'adoma'ina na awa bainihu ga'u. Naasi maho na 'adoma'i nunuga 'inia mau mai 'anai haua na'i Garena, 'ia Jisas Kraest. ¹⁰ Ma naani mareho God na 'adoma'i nunuga 'anai haua. Na'i 'oha nai tari mai huunai madoraa 'ana, na mwani mareho

na'i aro mana ano 'ai taragoni'i hako mai na'i bahainai heimarungi ana Kraest.

¹¹ Mwane mareho hako 'ia God 'a haua suriai hei'irisina haaria. Mau mai, 'ia God 'a suriai hei'irisina. Na tarana naasi na 'ome sigihigaau 'inia 'anai ha'i noni ana'i suriai hagu agaau beia Kraest. ¹² 'A haua o'asi do 'i'ameui Jiu nameu 'u'uria na'i na'o a Kraest mei ha'aasaa God 'iniai gorohana.

¹³ Mi'amou ro'u i nei namou ai'a Jiu, 'i'amou ra'i noni ana'ia God na'i madoraa mou rongoai huunai ha'ausuringa'i, naasi Taroha Goro na haua tana'amou i tahi tarau. Na'i 'oha mou hinihinia Kraest, 'ia God 'a haua tana'amou i Hi'ona Maea na durua, 'e ha'ara do 'i'amou ra'i arai gare ana'i. ¹⁴ 'Iniai awa ana Hi'ona Maea beigia, gau 'iraraa ha'agorohia do gai daa'i mwani mareho na'ia God na durua tanaraaui noni ana'i. Mana Hi'ona Maea 'ai awa beigia tari madoraa God 'ai aho'isiraau mai noni ana'i marai awa dadara'a tarau. Mawai 'unua ro'u, gaau magau ha'aasaa God 'inia 'iia 'a goro.

Ha'arahesi Ana Pol

¹⁵ 'Iniai o'asi ana, taraawa'a na'i 'oha nau rongoai hinihinimoou beiai Araha aga Jisas Kraest, mana heita'ahi amoou tanaraau hako noni ana'ia God, ¹⁶ 'au ai'a mamaro 'anai ha'atee ha'agorohia God 'ini'amou suri'i ha'arahesi agu'i.

¹⁷ Mau ha'angonia God ana Araha aga Jisas Kraest, i Ama na hauasa, 'anai haa tana'amoui aidangi baaniai Hi'ona Maea, mai ha'ata'ini'i barongana'ia God tana'amou mamoi aidangisia goro di'u wou. ¹⁸ Mau ha'arahesi mia God 'ai ha'amararaa i 'adoma'imoo'i mamoi 'ome 'irara'i

mwani maho goro na'ia God nai haa'i tanagia na'i aro. Mamoi aidangisi'i ro'u i bane ororiu na'ia God na duru'i tanarai noni ana'i. ¹⁹ 'Au ha'arahesi mamoi aidangisia ro'u i mena ana na hauasa na 'a'auhigaaui nei gau hinihini. Mana ta'i mena mausi, ²⁰ naasi na ha'a-suruta'ea Kraest baaniai mae ma ha'a-heinagua ara'ai aro na'i dora na ororiu na'i aba odona God. ²¹ Na'i aro, 'ia Kraest 'a marungiraau hakoi mwani mwaeraha, mana enjel mana mwani taraani mena hako ro'u na'i aro. Mia Kraest 'a dauai ata na ororiu di'u'i mwani ata nara to'o mena na'i marewanani ma na'i marewana nai boi ta'oha. ²² Mwani mareho hako, God 'a nuga'i na'i bahainai heimarungi ana Kraest. Ma nugaa Kraest na bwauodonai heisoi 'onaai bwauodo ana ada'i mwani mareho hako. ²³ Na heisoi 'e abena Kraest, ma honu 'iniaia mena ana Kraest na marungi'i mwani mareho hako suri'i mwani dora 'iniaia mena ana.

2

Tahinga Haoru Beia Kraest

¹ Na'i na'o, tahingamoo'i ra mae, 'inia mou awa na'i ora-ora'a mamou ai'a suriai hei'irisina God. ² Mou suri'i baronga ta'ai 'anai marewana mamou araisuria Saetan na marungiraau adaro na'i ahoaa. Na mena ana 'a marungiraau hakoi nei ra ai'a araisuria God na'i marewanani. ³ Na'i na'o, 'igaau gau 'onaairaaui ro'u i noni 'isi. Gau suria moi hei'irisigaa'i haarigia, gau ha'isuriai 'adoma'igaa'i mana taha na abegaa'i na 'irisia. 'Iniaia o'asi ana, 'a ta'isada 'ia God 'ai ha'a-mama'aigia 'onaai haua ana tanaraau hakoi nei rau ai'a suria.

4 Ma'ata 'iia 'a ahu ta'ahigia, mei 'iniaia heita'ahi ana tanagia 5 'a ha'ahaoru'i tahingaga beia Kraest, rei'uaa na tahingaga ra mae 'ini'i ora-ora'a agaa'i. Ha'amomori, 'ia God 'a ha'atahi'amou 'iniaia goro ana 'ini'amou! 6 Hoita, ma 'iniaia hagu agaau beia Kraest, 'ia God 'a ha'atahigia baaniai mae 'onaai ha'atahia aho'i ana Kraest. Mei ta'oha 'ai ha'a-suruta'egia 'anai heinagu 'anai heimarungi beia Kraest ara'ai aro. 7 'Ia God 'a haua o'asi 'anai ha'ata'inia tarau tanaraau'i noni i raha na haa i goro ana tanagia 'iniaia hagu agaau beia Jisas Kraest. 8-9 God 'a ruhasi'amou, ai'a do 'ini'i tatau'aro goro amoo'i, mei 'ini hinihinimoou beia mana goro ana na banea tana'amou. Naasi 'a bwa'i nei 'ai ha'ata'ea haaria 'inia. 10 'Ia God 'a ha'ahaoru'i'a i tahingaga 'iniaia hagu agaau beia Kraest, neina gai ta'isada 'anai hau'i mwani mareho goro na bwane ha'aagau'i tanagia.

Igaau 'E Ta'i Inia Kraest

11 Mou 'iraraa, 'i'ameu Jiu meu ha'a-ta'eta'e'ameu 'oha meu 'unumeeu haarimeeu 'ini'i noni aha ha'ara, 'inia na gare mwane hako meu haa tanaraau'i ringei aha ha'ara. Ma'ata, marehosi 'e mareho moi na 'i'ameu inoni meu haa'i 'ada'i abemee'i, ai'a 'ia God. Mi'ameu 'unu'amou 'ini'i noni nara ai'a aha ha'ara, 'ini mou ai'a huta 'onaai Jiu. 12 Na'i na'o, mou ha'atau baania Kraest mamou ai'a aba 'iniaia ruruha God na sigihia 'anai noni ana'i. Na'i 'ohasi, mou awa hura'a baaniai duruduru God na haa tanaraau'i noni ana'i. Mou ai'a aidangisia God mamou ai'a to'oraai 'adoma'i heimamasi 'ini'i mwane mareho goro na'ia God na raba haa'i tana'amou.

¹³ Ha'amomori! Na'i na'o namou ha'atau baania God, ma'ata na'i 'ohani mou hagu beia Kraest. God 'a wai'amou mai gaarangi 'iniaia ahe anai 'abuna Kraest na'i dadaahoro.

¹⁴ 'Ia moia Kraest na ha'a-awagonigaau goro. Ni watea haaria na haa 'anai mae, 'a daugonimeu i Jiu, mi'amoui nei namou ai'a Jiu 'onaai ta'i ruruha. 'Ia Kraest 'a gaasi'i baanigaau i mwani 'adoma'i 'anai sigia i nata nei. Na 'ado'adogaa'i 'anai 'utaigaau hairiu 'a 'onaai bani hau na hoaigaau. ¹⁵ Na'i 'ohani, ai'a ororiu do 'anai suri'i hako'i mwani heiatenga'i ana'ia Moses mana mwani ringe na'i rarodi. 'Inia 'ia Kraest 'a orisiai herehere 'anai dauai tahi tarau. 'Ia Kraest 'a haua o'asi 'anai ha'a-hagugonimeeu i nei meu suri'i heiatenga'i 'isi bei'amoui nei mou ai'a. Naasi 'ia Kraest 'a wairaa'u goni mai rua ruruhai noni beia, marai awa goni goro 'onaai ruruhai noni haoru. ¹⁶ Na mae na haua Kraest hungana'i dadaahoro, 'a ha'ahakoa baaniraruai herehere 'anai 'itararuha hairiu. 'A ha'ahaguraruha 'onaai ta'i ruruha 'anai wairaa'u aho'i mai tanaa God. ¹⁷ 'Ia Kraest 'a boi 'anai maania tanaraau noni hako dorai awa goni goro, tana'amoui nei mou ai'a Jiu namou ha'atau ga'u baania God, mei tana'ameui Jiu nameu gaarangia God. ¹⁸ Na'i 'ohani, 'iniaia hagu agaau beia Kraest, 'agu mwada'u tanagaau hako 'anai boi goni na'i maana Godi Amaga 'iniaia hei'a'auhi anai ta'i Hi'ona Maea.

¹⁹ Tarana naasi, 'i'amou nei namou ai'a Jiu mougu ai'a mahuara'a. 'T'amou ra'i sae auhenua anai aro 'onaairaau hako'i noni ana'ia God. Mi'amou ro'u ra'i garena. ²⁰ 'T'amou 'onaai

ruma God na toraia na'i ano baabau. Mana anosi, 'ia Jisas Kraest. Miraau na Ha'ataari mana Rarabea rau 'onaai'i auu nara ha'ababauai rumasi. ²¹ 'Ia Kraest na daugoni'i hako mwani dora na'i rumasi, ma ha'arahaa do'ai ha'i ruma maea ana Araha God. ²² 'Iniai hagu amou beia Kraest, 'i'amou hagu o'asi ro'u bei'ameui Jiu nameu hinihini, magai 'onaai ruma na Hi'ona Maea ana God na awai raron.

3

Tatau'aro Ana Pol Beiraaui Nei Ra Ai'a Jiu

¹ 'Inaua Pol, 'au awa na'i rumanih'o 'iniai tau'aro nau haa tanaa Jisas Kraest 'anai 'a'auhi'amoui nei mou ai'a Jiu. ² Mau 'iraraa, mou rongoa do'ia God 'a banea tanaau tau'aroni 'anai 'a'auhi'amou. ³ 'Onaai usua agua ga'u na'i usu-usuni, 'ia God 'a ha'ata'inia tanaau taha na 'adoma'i nunuga 'inia 'anai haua na 'iraau noni nara ai'a aidangisia na'i na'o. ⁴ Ma 'onaa moi 'oha'inia goro i usu-usu nau haani, mou ga'i 'iraraa do 'inau aidangisi'i mwane mareho 'inia Kraest na mwani noni nara ai'a aidangisi'i na'i na'o. ⁵ Na'i na'o, 'ia God 'a giruai 'adoma'ina baaniai noni. Ma na'i 'ohani, na Hi'ona Maea 'a bwane ha'ata'inia hura'a tana'ameu i Ha'ataari mana Rarabea ana'ia God.

⁶ Mana taha God na 'adoma'i nunuga 'inia naani. God 'a 'irisia do 'i'amou nei namou ai'a Jiu bei'ameui Jiu gai ha'i ta'i na'i heisoi ana Kraest. Mana mwani maho 'ia God 'a duruduru 'ini'i tana'ameui Jiu rai 'ari tanagaau hako nei gau hinihiniai Taroha Goro 'inia Jisas Kraest. ⁷ Na

tau'aro nau haa 'anai taroha'iniai Taroha Goro, 'e bane na'ia God na haua tanaau 'iniai mena ana.

⁸ Rei'uaa nau ano-ano di'u baanirai noni ana'ia God, 'ia God 'a banea tanaau tau'aroni. 'A ha'ataariau bei'amoui nei mou ai'a Jiu 'anai taroha'iniai Taroha Goro 'ini'i mwani mareho goro na bwarai uduma'i tarihadi na'ia Kraest na matai haa'i suri'i tahingagaa'i. ⁹ Me 'ia 'a 'ome sigihiau ro'u 'anai ha'ata'inia tanaraau noni i 'adoma'ina na bainihu. 'Inia mau mai taraawa'ana, 'ia God na ha'apwa'ara'i hako'i mwani mareho, 'a giruai 'adoma'ina baanirai noni. ¹⁰ Ma'ata 'a hauai heiso'i 'anai ha'ata'ini'i mwani madoma he'ete'i hairiu ana tanaraau enjel mana mwani mareho nara to'o mena na'i aro. ¹¹ Naasi taha God na 'adoma'i agau 'inia 'anai haua na'i madoraa na ai'a haua mau i marewanani. Mia God 'a ha'ato'oai mahosi, na'i 'oha na ha'ataaria maia Kraest, i Araha aga. ¹² Naasi, 'iniai hagu agaau beia Kraest ma 'ini hinihinigaau, 'a ha'a-ramoramogia mana 'adoma'iga 'a wetewete 'anai 'ariwou na'i maana God. ¹³ Naasi wai 'unua tana'amou, moi abui maemae'a 'oha mou re'iai rongomaata'i nau haa 'ini'amou, 'inia 'inau 'au haua 'anai 'a'auhi'amou mamou ga'i arunga wa'ewa'e 'inia.

Na Heita'ahi Ana Kraest

¹⁴ Tarana naasi, 'oha nau 'adoma'i suriai madoma ana God mana hei'irisina, 'au topira'i ruru auru tanaai Amaga 'anai ha'arahesi. ¹⁵ 'Inia 'ia na Amadaau i mwani ruruha hako na'i aro ma na'i ano nara hinihinia. ¹⁶ 'Au ha'angonia God, na to'ora'i mwani bane rago ara'ai aro, 'ai ha'a-wetewete'amou suri'i tahingamoo'i 'iniai

mena ana Hi'ona Maea. ¹⁷ Mau ha'arahesi mia Hi'ona Maea ana Kraest 'ai mono na'i tahingamoou 'iniaia hinihinia namou haa. Mau ha'arahesi ro'u doni mwani mareho moi haa'i, moi haa'i beiai heita'ahi na boi baania God. ¹⁸ Neina 'i'amou beiraaui hako'i noni ana'ia God, moi aidangisia i bwabwahora mana tewa ma'ua ahaaha mana ganu na haa i heita'ahi ana Kraest. ¹⁹ Ma rei'uaa na ai'a mwada'u 'anai aidangisia hako'i heita'ahisi, ma'ata 'au ha'angonia God mamoi to'oraai heita'ahi suri'i tahingamoo'i. Ma naasi, na barongamoo'i rai 'onaaiai barongana God mamoi honu 'ini mena ana.

²⁰⁻²¹ Gaau magau ha'aasaa God! 'Iniaia mena ana na tau'aro na'i raroga, 'a matai hau'i mwane mareho di'uai taha gau ha'angoni'i ma'ua 'adoma'ini'i. 'Igaau noni na'i heiso'i nagau hagu beia Jisas Kraest, gai ha'aasaa God tarau tarau! Amen.

4

Gaau 'E Ta'i 'Inia Kraest

¹ 'Inau nau awa na'i rumanihoo 'iniaia tau'aro agua tanaa Kraest, 'au ha'a-ta'u'u'amou, moi awa suriaia tahinga na arariraaui nei na'ia God na soiraaui. ² Moi awa ano-ano, awa 'abenga'i, moi ahumaratanoa beiraaui noni, mamoi ta'ahi'amou hairiu. ³ Moi bonasiaia hagu-hagu goro 'iniaia mena anai Hi'ona Maea. 'Onaa 'ai o'asi, na gooroha ana God 'ai dau goni'amou. ⁴ 'Igaau 'e ta'i abe moi, mana Hi'ona Maea 'e ta'i. Mia God 'a soigia hako 'anai mamasiaia ta'i mareho na goro na durua tanagia 'anai daua. ⁵ 'Igaau to'oraai ta'i Araha, ta'i hinihini, magau

suriai ta'i bwareomaea. ⁶ 'E ta'i God i Amaga hako. 'A marungigia hako, 'a awa beigia hako, ma tatau'aro suri'i tahingagaa'i hako.

⁷ 'Ia Kraest 'a wate'i tanagiai mwani bane ni tatau'aro hehe'ete'i hairiu suriai 'adoma'ina. Mana bane 'isi rai 'a'auhigia 'anai tau'aro tanaa God. ⁸ Tarana naasi na Usu-usu Maea 'a o'ani,

“Oha na ara'a na'i dora na ahaaha,
 'a wairaaui nei ra hunasiraau 'anai gawasir-
 aau,
 ma haa'i bane tanaraaui noni 'anai tau'aro
 tanaa.”*

⁹ Ma'e taha naasi 'ana 'ado'ado i “ara'a na'i dora na ahaaha?” Na 'ado'ado 'ana naani, 'ia Kraest 'a bwane dio mai'a na'i marewanani.

¹⁰ Ha'amomori! Nei na dio mai, naasi nei na ara'a na'i dora na ahaaha baani'i mwani dora. 'A haua o'asi neina heimarungi ana 'ai 'adarara hako 'ari suriai mwani dora.

¹¹ 'Iia naasi na haa'i tanagiai bane 'anai tau'aro tanaa God. 'A 'ome sigihi'i tara'i nei 'anai Ha'ataari, tara'i nei 'anai ha'arangasi'i hura'a i 'ado'ado ana'ia God, tara'i nei 'anai taroha'iniai Taroha Goro 'ari hako suri'i mwani dora, ma tara'i nei 'anai ha'ausuriraau mana 'omesuriraau noni hinihini.

¹² 'A haua o'asi 'anai ha'aagau'agau i noni ana'ia God 'anai hau'i tatau'aro ana'i, mana heiso'i ana Kraest 'ai wetewete.

¹³ 'A 'irisia doni heiso'i ana Kraest 'ai wetewete ara'a tari 'oha gai ha'i ta'i na'i hinihiniga ma gai ha'i ta'i na'i aidangi gau to'oraa 'abaiai Garena God. Ma na'i muri, tahingaga 'aigui 'onaai tahingana Kraest haaria.

¹⁴ Na'i 'ohasi gaugu bwa'i 'onaia'a i gare na hinihini mwada'u. Rei'uaa rai sirimai mwani

¹⁴ Na'i 'ohasi gaugu bwa'i 'onaia'a i gare na hinihini mwada'u. Rei'uaa rai sirimai mwani

* 4:8 4:8 Psalm 68:18

ha'ausuringa'i pwapwaari'i ma'ua rai mamaani hiosiai taha na ha'a-momori, gau bwa'i matai su'a beira'i baaniai tara odo-odo. ¹⁵ Ma'ata, gai maaniai mareho na ha'a-momori beiai tahinga ni heita'ahi, mana tahingaga beia Kraest, na bwauodonai heisoi, 'ai wetewete di'u ro'u wou. ¹⁶ 'Ia Kraest 'a daugoniraaui hakoi noni ana'i, 'onaai'i hasi'o suri'i abega nara daugoni'i mwani dora na'i abega 'anai haai ta'i abe. 'Onaa na mwani dora 'anai abe rai haa'i tau'aro nara nuga'i 'ada'i, na abe 'aigu wetewete. 'A o'asi ro'u, 'onaa 'adonai sae hinihini 'ai hauai tau'aro God na haua tanaa, na heisoi 'ai ta'eha mai wetewete beiai heita'ahi.

Baronga Haoru 'Ai Orisiai Baronga Bwani

¹⁷ Na'i atana Araha 'au ha'atee wetewete tana'amou, moi abui awa 'onaairaaui ahurodo na 'adoma'ida ra ai'a 'onaaia ta maho. ¹⁸ Na 'adoma'idaa'i ra kuhi, ra baabau i tahingadaa'i marau bweu. Tarana naasi rau ha'atau baaniai huunai tahi na boi baania God. ¹⁹ Na'i 'oha ra haa'i ora-ora'a rau ai'a arunga ninima suri'i. Rau wateraaui haariraaui 'anai haa'i mwani maho ta'a'i mana mwani here ta'a'i naasi narau 'irisi'i.

²⁰ Ni mareho 'isi meu ai'a ha'ausuri'amou 'ini'i na'i 'oha nameu ha'ausuri'amou 'inia Kraest. Ai'a. ²¹ 'T'amou bwane rongoai Taroha Goro mana mwani mareho ha'a-momori nameu ha'ausuri'amou 'inia Jisas Kraest. ²² 'T'ameu meu ha'ausuri'amou 'anai nugasi'i baronga ta'a'i amoo'i namou suri'i na'i na'o. Mareho 'isi ra matai ha'a-ta'ai'amou 'inia ra ta'a'i di'u mara honu 'ini'i pwari'i. ²³ Meu ha'ausuri'amou 'anai wate'amou tanaa God maai ha'ahaoru'i 'adoma'imoo'i mana tahingamoo'i. ²⁴ Meu

ha'ausuri'amou do 'i'amou moi awa na'i tahinga haoru na suriai tahingana God haaria. 'Onaa namoi haua o'asi, 'i'amou moi ha'ata'inia hura'ai awaha na maea ma odo-odo.

²⁵ 'Igaau hako ra'i aba 'inia abena Kraest. Naasi moi abui pwapwaari'i'a. Moi ha'atee ha'a-momori moi tanaraau sae hinihini. ²⁶ 'Onaa 'o taesu'a, 'oi abui hereta'aa. Mana sina 'ai abui suuta'ini'o beiai taesu'a na'o haa. ²⁷ 'O gasi nuga madoraa tanaa Saetan 'anai ha'ata'ai'o. ²⁸ 'Iatei noni hinihini na awa moi 'anai beri, 'ai agoheta'i beri maai tau'aro. Neina mareho nai to'ora'i ra'i mareho na tau'aro maedi, maai matai 'a'auhiraau pohara 'ini'i. ²⁹ Abui 'unu'i ha'atee nara rongo ta'a'i. Ma'ata 'oi 'unu'i moi ha'atee nara ta'isada mara goro 'anai rongo'i, neina mareho na'oi 'unu'i rai 'a'auhi'i 'adoma'idaa'i nei narau rongo'i. ³⁰ 'O abui ha'a-ahutotoua i Hi'ona Maea ana God. 'Inia na Hi'ona Maea 'e ha'ara ana God bei'o, do'ia na to'ora'o, me 'ia God 'ai ha'atahi'o na'i ha'ahakonai dangi. ³¹ Nuga'i beira'i mwani taesu'a bwara baaniai tahingamu, abui taesu'a 'anai nata nei, abui awa hahangarimu, ma'ua 'unu ha'ata'aia i nata nei, ma'uasi 'itaa di'u i nata sae. ³² Ma'ata 'a goro do'oi 'a'auhiai nata nei ma'oi awa heita'ahi. 'Oi 'adoma'i nugasias ro'u i 'inonai nata nei 'onaa God na 'adoma'i nugasias 'inomu 'inia hinihinimu beia Kraest.

5

Awa Na'i Bewaa

¹ 'T'amou ra'i gare ana'ia God na ta'ahi'amou. Naasi moi bonasia doni barongamoo'i rai 'onaai-iai barongana God. ² Moi ha'ata'iniai heita'ahi suri'i mwane maho hako mou haa'i, 'onaai ha'ata'inia ana Kraest heita'ahi ana tanagia, 'ini mae ana na'i dadaahoro. 'A wateai tahingana tanaa God 'onaai ho'asi mia God 'a wa'ewa'e 'inia.

³ 'T'amou ra'i inoni ana'ia God. Naasi 'a ai'a ta'isada domoi taritari'a beiai nata nei, ma'ua haa'i mwani here wawaasua'a ma'ua hairaurau. ⁴ Ma ai'a ta'isada domoi hadanga'ini'i maho ta'ai mana mareho ra rongo wawaasua'a, mana haa'i mwane haikou ta'ai. Ma'ata 'a goro domoi ha'atee ha'agorohia God. ⁵ Moi aidangisia do nei nai taritari'a beiai nata nei ma'ua haa'i here wawaasua'a, 'abwa'i siri mwada'u na'i hourana ana God mea Jisas Kraest. Ma'ai o'asi ro'u tanaai nei na naga 'iniai mareho anai nata sae, 'inia na mareho 'isi ra ororiu na'i tahingana di'ua God.

⁶ Abu ha'awatea tanei 'ai pwari'i'amou 'ini'i maho nara ai'a ha'a-momori. 'Ia God 'ai ha'a-mama'airai nei ra ai'a araisuria mara haa'i moi here ta'ai 'isi. ⁷ Naasi mou abui hagu beiraau noni o'asi. ⁸ Na'i na'o, 'i'amou awa na'i kuhi, ma na'i 'ohani mou awa na'i bewaa, 'ini 'i'amou ra'i inoni ana'ia Araha. Naasi tahingamoo'i mana here amoo'i rai 'onaai'i noni nara awa na'i bewaa. ⁹ 'Inia na'i 'oha gau awa na'i bewaa, na mwani mareho gai haa'i rai goro, rai odo-odo, marai ha'a-momori. ¹⁰ Moi bonasia domoi aidangisi'i taha na'ia Araha 'ai ahugoro 'ini'i. ¹¹ Abui hagu beiraau nei nara awa na'i kuhi 'anai haa'i mareho ta'ai nara ha'ata'ai'i tahingadaa'i noni. Ma'ata moi ha'ata'inia hura'a tanaraau dona

mareho narau haa'i ra ta'a'i. ¹² Gau ga'i arunga ninima moi 'anai 'unu ha'agorohi'i mareho ta'a'i nara giru'i na'i tahingadaa'i. ¹³ Ma'ata, na'i 'oha 'a marewasiraau'i bewaa, raigui 'ome 'irara'i mareho ta'a'i narau haa'i. ¹⁴ 'Inia na bewaa 'a ha'ata'ini'i hura'ai mwani maho. Tarana naasi ra ha'atee o'ani,

“Moi rarai nei namou mauru! Moi suruta'e baaniai mae mia Kraest 'ai marewasi'o.”

¹⁵ Naasi moi 'ome'ome goro 'inia'i awa namou hahaa'i. Abui 'onaai noni na ai'a aidangisia ta maho, ma'ata moi 'onaai noni aidangi. ¹⁶ Na madoraa 'ini ra'i madoraa ta'a'i, naasi na mareho moi haa'i rai odo-odo tarau. ¹⁷ Moi abui bweu, ma'ata moi ha'imaania domoi sibaniai taha 'ia Araha na 'irisia domoi haua. ¹⁸ Abui gono 'anai bweu 'inia'i waini bweu, 'inia 'ai ha'ata'aiai tahingamu. Ma'ata 'oi wate'o haari'o tanaai Hi'ona Maea maai marungiai tahingamu hako. ¹⁹ Ma na'i 'oha moi goni na'i ta'i dora, moi gana ha'aasaa God suri'i tahingamoo'i 'ini'i Psalm, mana hymn, ma tara'i gana ro'u na Hi'ona Maea na haa'i tana'amou. ²⁰ Ma na'i atana Araha aga Jisas Kraest, moi ha'atee ha'agorohia taraua Godi Amaga 'ini'i mwani mareho hako.

Ha'ausuringa'i Tanaai Mwane

Mana Urao Ana

²¹ 'Ini 'adoma'i ha'ahoua amooua Kraest, moi mwa'emwa'e 'anai awa bahaidi heimarungi amoou hairiu. ²² 'T'amoui urao ha'iwai moi mwa'emwa'e 'anai awa bahainai heimarungi adaa'i mwane amoo'i, 'onaai mwa'emwa'e amoou 'anai awa bahainai heimarungi ana

Araha. ²³ Mou haua o'asi, 'inia na mwane naasi na bwauodonai urao ana, 'onaa Kraest na bwauodonai heisoi. Na heisoi naasi i abena Kraest, na 'ia Kraest na ruhasia baaniai ora-ora'a. ²⁴ Naasi 'onaa mwa'emwa'e anai heisoi 'anai awa bahainai heimarungi ana Kraest, 'a o'asi ro'u bei'amoui urao ha'iwai, moi mwa'emwa'e 'anai awa bahainai heimarungi adaa'i mwane amoo'i.

²⁵⁻²⁶ Mi'amoui mwane ha'iwai, moi ta'ahi'i urao amoo'i 'onaaia Kraest na ta'ahiai heisoi. 'A wateai tahingana 'anai mae 'inigia neina gai ha'i noni ana'i, ma ro'u 'anai ha'a-wadiwadigia baaniai ora-ora'a. 'A ha'a-wadiwadigia 'inia wai ni bwareomaea mana ha'atee ana. ²⁷ 'A mae 'anai waia mai heisoi tanaa haaria 'onaa sae na wainai urao na 'ome ha'agorohia di'u. 'A mae neina ni heisoi 'ai awa maea maai odo-odo, mai abu ta ta'i maho ta'aa nai awa na'iei. ²⁸ Ma o'asi ro'u, na mwane 'ai ta'ahiai urao ana 'onaa ta'ahia ana haaria. Na mwane na ta'ahiai urao ana, 'a ha'ata'inia do'ia 'a ta'ahia haaria. ²⁹ 'A bwa'i nei 'ai 'itaa mwada'u haariai abena. Ma'ata gau ngaungau goro 'ada'i, magau taguma'i ha'agorohi'i. Ma naasi here na 'ia Kraest na haua 'anai heisoi ³⁰ 'inia 'igia ra'i aba 'inia abena.

³¹ Na Usu-usu Maea 'a o'ani, "Iniasi na mwane 'ai nugasia amana mea inana ma'ai hagu beiai urao ana. Ma 'iraruasi rarugui 'onaa ta'i abe." ³² 'E kae 'ado'ado na bainihu na'i raronai ha'atee naasi. Nau 'iraraa do'a hadanga'inia Kraest mana heisoi. ³³ Mana ha'ateesi 'a 'ari tana'amou ro'u. Naasi, 'adonai mwane ha'iwai 'ai ta'ahiai urao ana 'onaa ta'ahia ana haaria, mana 'adonai

urao ha'iwai 'ai 'adoma'i ha'ahouai mwane ana.

6

Ha'ausuringa'i Tanaai Gare

Mana Ina Mana Ama

¹ T'amoui mwane gare hako, naani here na odoni 'anai suria. Moi araisuri'i amamoo'i mana inamoo'i, suria 'i'amou 'iaana'ia Araha. ² Na 'etanai ha'atora beiai duruduru 'a o'ani, "O'i 'adoma'i ha'ahoua amamu mea inamu, ³ ma naasi 'oi awa orea na'i marewanani mana mwani maho rai goro tana'o." ⁴ T'amoui ama, moi abui haa'i here 'anai ha'ataesu'a'i gare amoo'i. Ma'ata moi ha'a-odoodo'i mamoi ha'ausuri'i suriai hei'irisina Araha.

Ha'ausuringa'i Tanaraaui Slev

⁵ T'amoui slev, moi araisuri'i mamoi 'adoma'i ha'ahou'i bwauodo amoo'i namou tau'aro tanaraau na'i marewanani. Moi araisuriraau beiai 'adoma'i na goro 'onaai araisuria amoua Kraest. ⁶ Abui tau'aro wetewete moi na'i madoraa narau 'ome'ome do neina rai taeni'o. Ma'ata na'i baaniai tahingamu hako, 'oi tau'aro 'onaai sae tatau'aro tanaa Kraest na'o raba araisuria tarau i hei'irisina God. ⁷ O'i hauai tau'aro amua ha'i wa'ewa'e ma'oi tau'aro 'onaa do'o tau'aro tanaa Araha, ai'a tanaai noni. ⁸ Mamoi 'iraraa do'ia Araha 'ai tahariraau nei ra tau'aro goro, rei'uaa 'iia 'e slev ma'ua ai'a. ⁹ Mi'amoui bwauodo 'ada'i slev, moi here ha'agorohi'i ro'u sae tatau'aro amoo'i. Moi abui ha'atee ha'a-mamaa'usiraau 'anai ha'a-mama'airaau. Mou aidangisia do 'i'amou hako, 'e ta'i bwauodo moi namou to'oraa na'i aro,

mana heita'ahi ana God tana'amou hako, 'a ta'isada moi.

Hei'oi Beia Saetan

¹⁰ I maho hahako nau raba 'unua naani. 'Iniai hagu amou beia Araha, moi ura baabau ara'a beiai mena ana na wetewete. ¹¹ 'Oi ha'aagauhi'o haari'o 'ini'i mwani taura'i ni hei'oi na 'ia God na haa'i tana'o, mai mwada'u tana'o 'anai taatahi bwarasi'o baani'i mwani ha'aradorado ta'a'i ana'ia Saetan. ¹² 'Inia 'igaau gau ai'a hei'oi beiai noni ni marewanani, ma'ata gau hei'oi beia Saetan mana mena ana. Ha'amomori, gau hei'oi bei'i adaro mana bwauodo adaa'i nara heimarungi na'i marewanani na awa na'i kuhi.

¹³ Tarana naasi 'oi ha'aagauhi'o haari'o 'ini'i taura'i ni hei'oi na 'ia God na haa'i tana'o. Neina 'onaa na maeronga 'ai boi 'anai here ha'ata'ai'o, i'oe 'oi wetewete 'anai ura bwarasia. Ma na'i 'oha nai hakoi hei'oi, i'oe 'oi ura baabau mau. ¹⁴ 'Oi ura baabau beiai ha'ausuringa'i na ha'a-momori. 'Ai 'onaai rorowa'a na'o roro garia 'iniai wa'amu, mana awaha odo-odo 'ai 'onaai to'oni baabau na'o ho'osia 'anai hei'oi. ¹⁵ Mana ha'aagau na'oi haua 'anai taroha'iniai Taroha Goro 'abaiai hagu goro aho'i agaau beia God, 'ai 'onaai sandol na'o siri suri'i 'anai hei'oi. ¹⁶ Na hinihinimu beia Kraest 'ai 'onaai taatahi na'o taatahi bwarasi'o 'inia baani'i hikai omo ngarungaru nai hanaasi'o 'ini'i a Saetan. ¹⁷ Mana mena ni ha'atahi ana God tana'o 'ai 'onaai didimaa hau 'anai ha'abwarasiai bwaumu. Ma'oi dauai ha'atee ana God 'onaai naihi na haa mai Hi'ona Maea. ¹⁸ Mei suri'i mwani mareho 'isi, moi ha'arahesi tarau na'i mena anai Hi'ona Maea mamoi ha'angonia God 'iniai hei'a'auhi ana. Moi 'ome'ome goro mamou

abui maemae'a 'anai ha'arahesi 'a'auhiraau noni ana'ia God.

¹⁹ Moi ha'arahesi 'a'auhiau ro'u mia God 'ai ha'a-aidangisiau 'inia taha nawai maani'i na'i madoraa nawai taroha'iniai Taroha Goro. Ma naasi 'au bwa'i mamaa'u 'anai ha'a-aidangisiraau noni 'inia taha na bainihu ga'u na'i raronā. ²⁰ 'Ia Kraest 'a 'ome sigihiau 'anai taroha'iniai Taroha Goro naasi. Tarana naasi nara gaasiau 'inia na'i rumaniho'o. Naasi moi ha'arahesi mawai abui mamaa'u 'anai taroha'inia ro'u i Taroha Goro 'ini, 'onaai ga'i haua agua.

Ha'atee Wa'ewa'e Ha'ahako Ana Pol

²¹⁻²² 'Inau wai ha'ataaria woua Tikikas tana'amou, i do'oragaau na'i Kraest nagau ta'ahia. 'Iia 'e noni tatau'aro goro na mangudi na'i tau'aro ana Araha. 'Iia naigui maani'i tana'amoui mwani mareho ra to'o tana'ameu na'i awa nameu haa na'ini mamoi'gui aidangisiai awa nameu haua. Naasi tarana nau ha'ataaria wou 'iniasi, ma ro'u do 'anai ha'a-o'ori'i 'adoma'imoo'i.

²³ Mau ha'angonia Godi Amaga mea Araha aga 'ia Jisas Kraest, 'ai ha'a-awagorohi'amoui noni hinihini. Ma'ai 'a'auhi'amou mamoi ta'ahi'amou hairiu goni beiai hinihini beia Kraest. ²⁴ Mau ha'arahesi mia God 'ai ha'agorohi'amou hakoi nei mou ta'ahia taraua Araha aga 'ia Jisas Kraest.

Taroha Goro mana Usuusua Maea
The New Testament in the Arosi language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Arosi

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Arosi

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

444a3934-0a25-5ce9-b53e-5049851eb3b5